

Петар Д. Васић¹
Универзитет у Београду,
Географски факултет,
Одсек за демографију
Београд (Србија)

314.117(497.11)"2022"(083.81)
Прејледни научни рад
Примљен 14/06/2023
Измењен 01/09/2023
Прихваћен 01/09/2023
doi: [10.5937/socpreg57-45012](https://doi.org/10.5937/socpreg57-45012)

ПОПИС СТАНОВНИШТВА 2022. ГОДИНЕ У СРБИЈИ: ДРУШТВЕНОПОЛИТИЧКИ КОНТЕКСТ И МЕТОДОЛОШКЕ ИНОВАЦИЈЕ

Сажетак: Од првог модерног пописа у Србији 1866. године до данас спроведено је 20 пописа, међутим, контроверзе у јавности у вези са спровођењем, структуром питања и употребом података, никад нису биле веће. Друштвено-политички контекст, слично као и у другим европским државама, који је претходио попису, обележен је стидљивим позивима представника власти на учешће у попису, скромном кампањом Републичког завода за статистику, теоријама завера на друштвеним мрежама и позивима на бојкот. Са друге стране, упркос методолошким унапређењима, попис је обележен проблемима у спровођењу, недовољно обученим пописивачима, недостатком људства на терену и импутирањем непописаних лица из административних извора. Чини се да су овог пута неки од важнијих узрока проблема у спровођењу теренског дела акције и поновне методолошке некомпатибилности са претходним пописима, били неадекватна комуникација са јавношћу и недовољна обученост пописивача.

Кључне речи: Србија, Попис становништва 2022, методологија

УВОД

Пописи становништва су најкомплексније свеобухватне статистичке акције којима се периодично приказује приближно потпуна слика обима и састава становништва. Повремено пребројавање људства које живи на некој територији као активност јавља се далеко раније него савремено пописивање становништва. Ове акције које су углавном спровођене са намером очувања власти, прикупљања пореза или утврђивања војне силе, бележе се још од античких времена у Египту, Кини, Риму и Грчкој. Модерни концепт пописивања становништва забележен је први пут у Квебеку и Новој Шкотској 1665, а на националном (државном) нивоу – у Шведској 1747. године, а потом и у осталим, данас развијеним, државама (Radivojević, 2018).

---

¹ petar.vasic@gef.bg.ac.rs

Осим периодичних катастарских и пореских пописа (дефтера) на деловима данашње територије Србије за време отоманске владавине, у модерној српској држави први попис становништва спроведен је 1834. године. Њиме су пописани сви порески и војни обвезници. Од поменутог пописа па до Првог светског рата спроведено је још 16 пописа са приближно петогодишњом периодиком пописивања (Lakčević & Đorđević, 2015). Попис становништва који је спроведен у октобру 1866. године сматра се првим модерним пописом². Наредни пописи уводе новине као што су исказивање података на нивоу срезова и општина, утврђивање тачне периодике и критичног момента пописивања, а од пописа из 1884. године сви наредни пописи у Србији вршени су на основу посебне законске регулативе. Након Првог светског рата спроведена су још два пописа становништва, 1921. и 1931. године³, док попис 1941. године никада није спроведен због нестабилне политичке ситуације и потоњих ратних прилика. Након Другог светског рата, поред делимичног пописа из 1948. године, спроведеног са циљем да се што пре установе људски и материјални губици у земљи, спроведено је још осам пописа. Почевши од 1961. године пописи се спроводе са приближно десетогодишњом периодиком према препоруци Одељења за популациона питања Уједињених нација, а везани су за почетак или крај сваке календарске деценије (Stanković, 2006). Нажалост, последња три пописа (2002, 2011. и 2022. године) од стране државних органа Републике Србије нису спроведена на целој територији Републике, већ само у централној Србији и Војводини, јер је АП Косово и Метохија од 1999. под међународним протекторатом, те је предвиђено да Попис у јужној покрајини⁴ буде спроведен по окончању мандата мисије УНМИК-а (Penev, 2002).

Основни задатак овог чланка је да представи техничке и методолошке разлике најновијег Пописа 2022. године у односу на претходна два пописа спроведена у 21. веку. Осим тога, биће веома важно да се прикаже друштвено-политичка клима која је пратила припрему и спровођење пописа на терену. Друштвено-политички контекст који је претходио попису обележен је стидљивим позивима представника власти на учешће у попису, неблаговременом и скромном кампањом Републичког завода за статистику (РЗС), теоријама завера на друштвеним мрежама и позивима на бојкот. Са друге стране, упркос методолошким унапређењима, попис је обележен практичним проблемима у спровођењу, недовољно обученим пописивачима и општинским инструкторима, недостатком људства на терену, пробијањем законских рокова и коришћењем непотпуних података из административних извора. Чини се да је неадекватна припрема учесника у Попису, а пре свега становништва и пописивача, довела до проблема у прикупљању података на терену што је морало резултирати делимичном методолошком некомпатибилношћу са резултатима претходних пописа. Иако је и већину послератних пописа становништва одликовао изванредан степен методолошких разлика (Lakčević & Đorđević, 2015), ова врста неподударности са претходним пописима становништва засигурно ће представљати недостатак за сагледавање популационе динамике и демографских

² <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/0-popisi/?r=2>

³ Ово су последња два пописа становништва у којима је примењен принцип *de facto* пописивања, односно принцип присутног становништва. У свим наредним пописима примењен је принцип *de jure* пописивања, односно принцип сталног становништва.

⁴ Ипак, попис је на територији АП Косово и Метохија спроведен од стране АСК 2011. године.

пројекција у сврху свих видова планирања (Vasić & Gligorijević, 2021; Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture Republike Srbije, 2021). Како је ово, вероватно, последњи попис у Србији који је обављен у традиционалном маниру на комплетној популацији, права је штета што су га од почетка пратиле мањкавости због којих би употребна вредност његових резултата могла бити доведена у питање.

МЕТОД

Основни метод који ће бити коришћен у анализи методологије најновијег Пописа биће компаративни метод. На основу компаративног метода биће приказана еволуција пописне методологије током 21. века у Србији. Пратећи методолошке промене и унапређење припреме, спровођења и објављивања резултата у последња три пописа, период од 2002. до 2022. године се намеће као временски оквир истраживања. Осим тога, како ниједан од три наведена пописа није спроведен на простору Косова и Метохије, постоји и потпуна територијална упоредивост у ова три временска пресека. Како полазну тачку у предузимању пописа као акције националног значаја чини правни основ, то ће бити поређени и одговарајући закони на основу којих је сваки од три наведена пописа спроведен. У сврху праћења методолошких измена и унапређења биће коришћени методолошки материјали пописа, саопштења РЗС-а и књиге пописа. Како је задатак рада да прикаже и друштвено-политичко расположење у становништву у месецима пре, током и након спровођења Пописа, биће коришћени рекламано-пропагандни материјали РЗС-а, саопштења са конференција за медије и прилози и емисије различитих медијских кућа и интернет портала. Све наведено би требало да прикаже комплетну слику периода припреме и спровођења Пописа становништва 2022. године, као и слику расположења јавности, које је пратило и обележило најважнију статистичку акцију у Србији у трећој декади 21. века.

ХРОНОЛОГИЈА, РАСПОЛОЖЕЊЕ ЈАВНОСТИ И ПРАВНИ ОСНОВ У ПОПИСУ СТАНОВНИШТВА 2022. ГОДИНЕ

Као део припрема за спровођење пописа становништва у циклусу око 2020. године спроведен је Пробни попис становништва, домаћинства и станова 2019, у периоду од 1. до 30. априла 2019. године, на узорку од 260 пописних кругова у 86 насеља у 51 општини/граду. Основни циљ Пробног пописа 2019. је био да се правремено тестирају сва методолошка, организациона и информатичка решења за спровођење Пописа становништва, домаћинства и станова 2021. године. Током Пробног пописа 2019. тестирани су методи прикупљања података, с обзиром на то да је била намера да се први пут престане са коришћењем папирних образаца (пописнице и листа за домаћинство) на терену (РАPI). Тестирани су самопописивање путем интернета (САWI) и теренско прикупљање података помоћу лаптопова (САPI)⁵. Нажалост, од

⁵ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/2-opopisu-2021//?r=1>

SAWI приступа се одустало јер је одзив био мали, а и велике регионалне разлике у доступности интернета представљале би озбиљан проблем.

У односу на давне препоруке УН у вези са периодиком спровођења пописа и на то да је претходни попис одржан 2011. године, планирано је да се најновији попис одржи 2021. године, и то са уобичајеним критичним моментом на дан 31. марта у 24:00 часа. Међутим, прво одлагање Пописа објављено је 16. октобра 2020. године када је РЗС донео одлуку да због неповољне епидемиолошке ситуације проузроковане пандемијом Ковид-19, спровођење одложи за шест месеци, односно да се теренска реализација пописа уместо у априлу спроведе у октобру 2021. године. Ипак, услед неочекивано дугог трајања пандемије попис се поново помера, а Народна скупштина Републике Србије 7. априла 2021. усваја Закон о изменама Закона о попису становништва, домаћинства и станова, којим се теренска реализација пописа одлаже за период од 1. до 31. октобра 2022. године⁶.

Након конкурса за инструкторе и ИТ асистенте у јулу 2022. године РЗС је објавио и јавни позив за око 15.000 пописивача који ће бити ангажовани за потребе спровођења Пописа становништва, домаћинства и станова 2022. године у Републици Србији. Пријаве је до краја задатог рока поднело приближно 40.000 кандидата. Непосредни извршиоци Пописа на терену били су инструктори и пописивачи којих је ангажовано око 2.200, односно 15.000 респективно, али је обуци присуствовало 20% више кандидата који су представљали резерву у случају потребе током спровођења теренског прикупљања података⁷.

За разлику од свих досадашњих пописа, у којима су подаци прикупљани попуњавањем папирних упитника, у Попису 2022. године први пут су за прикупљање података директно од грађана, идући „од врата до врата”, коришћени преносиви рачунари (лаптопови)⁸. Попис становништва, домаћинства и станова у Републици Србији почео је 1. октобра 2022. године у 8:00 часова и требало је да траје до 31. октобра 2022. године у 20:00 часова. Међутим, услед потешкоћа на терену, одустајања дела пописивача у већим градовима и пребацивања људства из мањих места у градове где су недостајали пописивачи, неколико дана пре краја октобра било је јасно да ће рок морати да буде продужен. Слично се догодило и у Попису 2011. године када је у већим градовима рок продужен за додатних пет дана, са 15 на 20. Овај пут, у Попису 2022. рок је продужен за седам дана и то у 30 општина и градова. Међутим, без обзира на ово продужење са 31 дан на 38 дана трајања, одзив становништва је оцењен као незадовољавајући, те је грађанима, који из било ког разлога нису пописани, остављена могућност да се најкасније до 17. новембра, до 20:00 часова, јаве ради договора о телефонском пописивању, или о изласку дежурног пописивача на терен⁹. Након коначног истека по другом пут продуженог рока, за завршетак пописивања планирано је спровођење Постпописне анкете која је у периоду од 2. до 11. децембра 2022. спроведена на случајном узорку од око 20.000 домаћинства, у 106 општина, у 250 пописних кругова, а на основу које је извршена контрола квалитета података прикупљених Пописом,

⁶ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/news-events/odlaganje-popisa/>

⁷ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/news-events/20092022-konacnalistapoposivaci/>

⁸ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/news-events/20220719-konferencija/>

⁹ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/news-events/07112022zavrsavasepopis/#currentItemUrl>

и процењен степен обухвата (необухвата) јединица пописивања. Према најавама одговорних лица из РЗС-а, прелиминарни резултати Пописа требало је да буду објављени у року од месец дана од завршетка теренског прикупљања података (до краја новембра 2022. године), а коначни резултати од априла 2023. до јуна 2024. године¹⁰. Ипак, услед два пута одлаганог завршетка пописивања (које је трајало укупно 48 дана) први резултати Пописа саопштени су тек 21. децембра.

Период пре и током спровођења Пописа становништва 2022. године, у Србији као и у многим другим европским државама које су попис спровеле у време пандемије, праћен је бројним гласинама и дезинформацијама које су кружиле у јавности. На таласу „равноземљашке“ и „антиваксерске“ школе мишљења, а уз помоћ знатно бржег протока информација и дезинформација путем друштвених мрежа, појавили су се озбиљни позиви на бојкот Пописа. Колико је то узело маха, говори и велики интерес медија о узроцима ове појаве. Без обзира на бројне текстове и телевизијске прилоге у којима су многи демографи, статистичари, социолози и други који се баве популационим питањима настојали да разобличе теорије завере у вези са Пописом и увере јавност да се ради о рутинској статистичкој акцији која се по ко зна који пут спроводи у земљи, чини се да је изостао озбиљнији и званичан став представника државе. Чак и када је било иступања представника државе по овом питању, она су дошла касно. Многи интернет портали наводе дезинформације у вези са Пописом становништва 2022. године, а неке од њих су да ће лични подаци бити злоупотребљени од стране Европске уније (ЕУ) и Велике Британије које суфинансирају овај попис, да су лични подаци на клик доступни администрацији ЕУ, да се ради о попису имовине а не становништва, да је циљ Пописа тотална контрола становништва, да је Попис неуставан јер се не врши на Косову и Метохији, итд.¹¹ Неке новине и интернет портали, анализирајући теме у вези са Пописом, наводе да је РЗС обавио опсежне методолошке и логистичке припреме, али да је свеобухватна и недвосмислена кампања о важности и функцији ове акције најалост изостала¹². Међутим, највећа полемика се развила око финансирања Пописа као и раста неповерења у рад институција, што је представљало главни разлог позива на бојкот¹³. У постпандемијским временима,

¹⁰ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/news-events/20220719-konferencija/>

¹¹ <https://www.slobodnaevropa.org/a/proveravamo-dezinformacije-popis-srbija/32056364.html>
<https://www.blic.rs/vesti/beograd/pet-najvecih-dilema-u-vezi-sa-popisom-odgovaramo-sta-se-krije-iza-te-strasne-ankete-i/h72f02p>

<https://nova.rs/magazin/lifestyle/najludje-teorije-zavere-o-tome-zasto-nas-popisuju-proslede-ge-jtsu-pa-zabrane-da-susis-slaninu/>

<https://mondo.rs/Info/Drustvo/a1694137/Pitanje-o-WC-na-popisu-stanovnistva.html> <https://www.kurir.rs/vesti/drustvo/4019481/antipopisari-obmanjuju-narod-nadrustvenim-mrezama>

<https://www.dnevno.rs/ufokusu/problematican-podatak-pazite-kako-na-popisu-odgovarate-na-ovo-pitanje/> https://luftika.rs/popis-2022-zloupotreba-podataka-q/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=popis-2022-zloupotreba-podataka-q

¹² <https://www.masina.rs/nevolje-sa-popisom-godine-2022/>

<https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-63478498>

¹³ <https://balkans.aljazeera.net/opinions/2022/10/29/popis-stanovnistva-jos-jedna-zavjera-protiv-srba>
<https://www.021.rs/story/Info/Misljenja-i-intervjui/318123/Strah-od-popisivaca-na-kucnom-pragui-ili-kako-smo-potpuno-izgubili-poverenje-u-drzavu.html>

када је неповерење у државу и науку, чини се, на историјском максимуму, није учињен довољан напор да се дистанца између институција и грађана смањи¹⁴. Интересантно је да се ниједна државна институција, осим председника Републике Србије и РЗС, нити орган извршне власти (министарство) који су званични учесници у Попису 2022. године, поводом Пописа становништва није оглашавала у средствима јавног информисања још од 10. априла 2021. године¹⁵.

С обзиром на то да законска регулатива представља правни основ спровођења пописа становништва, на овом месту ћемо се осврнути на садржину закона о попису и разликама, односно, изменама које је овај закон доживео у три последња пописна циклуса. Како је у складу са препорученом десетогодишњом периодиком спровођења пописа предвиђено да се Попис одржи 2021. године, то је првобитна верзија закона, под називом Закон о попису становништва, домаћинства и станова 2021. године усвојена 4. фебруара 2020. године („*Službeni glasnik RS*“, број 9/2020). Међутим, услед настале ситуације са пандемијом Ковида-19 било је нужно да се Попис одложи, те су измене Закона усвојене на седници Народне скупштине Републике Србије 7. априла 2021. године. Нови назив овог документа је преиначен у Закон о попису становништва, домаћинства и станова 2022. године („*Službeni glasnik RS*“, број 35/2021). Измене се односе на свега шест чланова Закона (чл. 1, 3, 26, 28, 36. и 37) и у вези су са називом документа, критичним моментом, роком завршетка теренског прикупљања података, роком за објављивање књига пописа, роком за формирање пописних комисија и временским оквиром током кога није дозвољено мењање назива и граница територијалних јединица.

Садржинска основа закона о попису у сва три пописна циклуса (око 2000, око 2010. и око 2020. године) готово је идентична. У уводним члановима дефинишу се припрема, организација и спровођење пописа, критични моменат и трајање теренског прикупљања података, јединице пописивања и подаци који се прикупљају за лица, домаћинства и станове. Следе обавезе лица која се пописују, пописивача, инструктора и контролора, опис послова статистичког завода, пописних комисија, локалних самоуправа и државних институција које директно или индиректно учествују у попису. На крају се дефинише динамика објављивања резултата, финансирање пописа и новчане казне у случају кршења обавеза дефинисаних овим законом.

Једна од ствари које се експлицитно наводе у Закону из 2011. и Закону из 2021. године, а чега нема у Закону из 2001, јесте обавеза РЗС-а да обезбеђује потпуно, тачно и правремено обавештавање становништва о значају и циљевима пописа и начину и времену његовог спровођења, ипак, ова обавеза је наведена у оквиру Методолошког упутства за Попис становништва 2002. године (Savezni zavod za statistiku, 2001). Осим тога, у Закону из 2021. наводи се могућност коришћења административних извора за потребе припреме и организације Пописа, праћење обухвата пописних јединица и унапређења квалитета прикупљених података.

<http://www.Mojnovisad.com/vesti/dobro-jutro-novosadjani-da-li-se-bojite-popisivaca-id49743.html>
<https://www.masina.rs/povratak-popisanih-sta-nam-govore-preliminarni-rezultati-popisa-2022/>
<https://autonomija.info/podkast-direktno-kako-je-popis-postao-tema-laznih-vesti/>

¹⁴ <https://n1.info.rs/vesti/demograf-preliminarni-rezultati-popisa-stanovnistva-upitni/>

¹⁵ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/kliping/>

ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА, САДРЖИНА УПИТНИКА И МЕТОДОЛОШКЕ ПРОМЕНЕ

Како је најављивано, Попис становништва 2022. године би требало да је последњи попис у Србији спроведен на конвенционалан начин. У пописима становништва 2002. и 2011. године прикупљање података непосредно су вршили пописивачи на терену, методом интервјуа уз употребу папирних образаца (РАПИ). На исти начин спроведен је и Попис становништва 2022. године, уз разлику да су папирни образци замењени електронским, уз употребу лаптопова (САПИ).

Сва три пописа од почетка 21. века обухватају држављане Републике Србије са пребивалиштем, односно боравиштем, у Републици Србији, без обзира на то да ли су у време спровођења Пописа присутни у свом месту становања или привремено бораве у другом месту у Републици Србији или у иностранству; стално настањене странце, странце којима је одобрен привремени боравак у Републици Србији, и друга лица која у време спровођења Пописа бораве на територији Републике Србије у трајању од годину дана или дуже, или су изразила намеру да у Србији бораве најкраће 12 месеци¹⁶; домаћинства; станове и друге настањене просторије. Осим тога, у пописима 2011. и 2022. године пописани су и примарни бескућници (у прихватилиштима).

Суштински, упитници за лице у сва три пописа, без обзира на велике промене у броју питања, садрже минималне разлике, а њихова садржина се може сврстати у неколико категорија. На првом месту су лични подаци (име и презиме, пол, ЈМБГ, датум и место рођења¹⁷, место сталног становања, боравишни статус), миграције (пресељење, време и разлог пресељења, подаци о интерно расељеним лицима, држава и период боравка ван Србије, итд.), брачност и фертилитет (партнерство, број и време рођења биолошке деце), етничка обележја (националност, матерњи језик и вероисповест), образованост (формално образовање, школовање у току, писменост, компјутерска писменост, итд.), економска активност (активност, запосленост, занимање и положај у занимању, место рада и делатност), средство путовања (до посла), функционисање и социјална интегрисаност (свакодневне активности и психофизичка способност) (Republički zavod za statistiku [RZS], 2022). У Попису становништва 2002. године Пописница је садржала 24 питања, 2011. године 44 и 2022. године 32 питања. Оно у чему се разликују три поменута пописа у домену садржаја Пописнице јесте да су из садржаја након 2002. године избачена питања о сектору привређивања (државни, профитни, непрофитни, домаћи) и броју радних сати, и да су након 2011. године избачена питања о средствима за живот и коришћењу медицинских и ортопедских помагала. Са друге стране, од 2011. године су уведена питања о времену рођења биолошке деце, ванбрачним заједницама и компјутерској писмености, а у 2022. су постављана питања о дужини боравка ван Србије, као и питања о фертилитету која су први пут постављана и мушкарцима. Укупно, свака од промена садржине пописнице донела је изванредан напредак у излазној анализи

¹⁶ Пописом становништва 2002. године обухваћена су и интерно расељена лица и избеглице из бивших СФРЈ република (нису исказана у уобичајеном становништву), а намера дужине останка није била критеријум пописивања, већ само дужина претходног боравка у Србији.

¹⁷ И место сталног становања мајке у време када је лице рођено.

пописних података и квалитету и диверзитету демографских индикатора које је, на основу података, могуће израчунати.

Садржина Упитника за домаћинство и стан већ 20 година је готово непромењена, а главне информације које се прикупљају на овом обрасцу јесу: идентификациони подаци, подаци о адреси, подаци о згради, подаци о стану, подаци о домаћинству и списак чланова домаћинства (RZS, 2022). Заправо, једина значајнија новина јесте питање о начину грејања стана које је уведено од Пописа 2011. године. У Попису 2022. Упитник за домаћинство и стан садржао је 27 питања (без питања о пољопривреди), у Попису 2011. године 19 питања, а у Попису из 2002. свега 15 питања. Број питања о пољопривреди се сукцесивно смањивао тако да их је 2002. године било 16, 2011. године шест и свега четири питања у Попису 2022. године.

У Попису становништва 2002. године најважнија методолошка промена која је уведена у односу на претходне пописе односи се на концепт сталног (укупног) становништва које је обухватило држављане Србије у земљи и ван земље (краће од годину дана), стране држављане и лица без држављанства, који бораве у Србији најмање годину дана, и избеглице са местом боравка у Србији (Penev, 2002), те је у том смислу ово први попис који је искључио већину наших држављана „на привременом боравку“ у иностранству. У Попису 2011. године први пут је за утврђивање укупног броја становника неког подручја примењен концепт „уобичајеног становништва“ према којем се лице сматра становником оног места у којем проводи највећи део свог времена (дневни/ноћни одмор), независно од тога где има пријављено пребивалиште, уколико је у том месту живело непрекидно најмање годину дана пре критичног момента пописа, као и лица која су у том месту живела краће од 12 месеци, али с намером да у њему остану бар годину дана (RZS, 2012). Исти концепт је примењен и у Попису становништва 2022. године, што је у сагласности са међународним препорукама¹⁸ (Табела 1) (RZS, 2023). Осим тога, бескућници и друга лица без сталне или привремене адресе укључени су у укупно становништво места у којем их је затекао Попис.

Осим уобичајеног прикупљања података на терену, а имајући у виду велики претпостављени степен необухвата,¹⁹ у складу са чланом 22. Закона о попису становништва, домаћинства и станова 2022. године, коришћени су допунски административни извори²⁰. Ипак, како се у ставу 1. овог члана наводи да РЗС има право приступа административним изворима за потребе припреме и организације пописа, као и праћења обухвата пописних јединица, а у ставу 2. право преузимања недостајућих података, остаје нејасно да ли постоји право прикупљања недостајућих лица

¹⁸ Препоруке Конференције европских статистичара за пописе становништва око 2020. г. (UNECE, 2015).

¹⁹ Резултати Постпописне анкете још увек нису објављени.

²⁰ Коришћени административни регистри и евиденције: Централни регистар становништва, Централни регистар обавезног социјалног осигурања, Евиденција Националне службе за запошљавање, Јединствени информациони систем просвете, Евиденција Фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Евиденције Министарства за рад, борацка и социјална питања и Министарства за демографију и бригу о породици о корисницима различитих врста социјалне помоћи, Евиденција Републичког фонда за здравствено осигурање о корисницима здравствених књижица.

или само право прикупљања недостајућих података о пописаним лицима. Такође, стиче се утисак да праћење обухвата пописних јединица из става 1. овог члана није требало да подразумева додавање пописних јединица из административних извора и „попуњавање“ обухвата, већ само контролу тока теренске статистичке акције. Остаје на стручњацима правне науке да дају коначну оцену усклађености пописне праксе са законским решењем као правним основом за спровођење Пописа становништва, домаћинства и станова 2022. године.

ДИСКУСИЈА

Најновији Попис у Републици Србији припада пописном циклусу око 2020. године, који представља седми турнус пописа са десетогодишњом периодиком према препорукама УН (UNECE, 2015). У овом турнусу пописе је спровела већина европских земаља, међу којима су и земље из нашег окружења. Међутим, чак 15 европских земаља је одложило датум спровођења пописа становништва из различитих разлога, а најпре услед ризика од Ковид-19 инфекције (UNECE, 2021). Неке од земаља окружења које су, поред Србије, до сада спровеле попис су: Хрватска, Мађарска, Бугарска, Румунија и Северна Македонија. Са друге стране, попис је одложен у Црној Гори и Албанији, а у Босни и Херцеговини се услед дуготрајне политичке кризе још увек не спроводе припреме за попис.

Иако је у међународним препорукама комуникација са јавношћу препозната као један од највећих изазова у овом циклусу пописа становништва, кампања у вези са Пописом становништва у Србији, која је поверена маркетиншкој кући Blumen group d.o.o., била је релативно скромна и неблаговремена. Рецимо, Шкотска је у периоду пре пописа организовала јаку медијску кампању у вези са значајем одзива на попис, која је укључила традиционалне медије, невладине организације, научне институте и дигиталну кампању на друштвеним мрежама²¹. Такође, Хрватска је на време препознала важност мобилизације јавности тако да је комуникациона кампања за Попис становништва 2021. у Хрватској проглашена за једну од најбољих кампања на свету²².

Од земаља региона, током 2021. године пописи су спроведени у Хрватској, Северној Македонији и Бугарској, док је током 2022. године попис спроведен у Мађарској, Румунији и Србији. У Хрватској је прикупљање података вршено онлајн самопописивањем и непосредно САПI методом (NN 34/21), у Северној Македонији САПI методом и допуном из административних извора²³, и у Бугарској, Румунији и Мађарској онлајн самопописивањем, непосредно САПI методом и допуном из административних извора (Institutul Național de Statistică, 2022, SG No. 20/8.3.2019). Све наведене државе су примениле концепт уобичајеног становништва.

Најважнија новина у Попису становништва у Србији и осталим наведеним земљама јесте потпуно напуштање пописивања помоћу папирних образаца и комбинована

²¹ <https://www.masina.rs/nevolje-sa-popisom-godine-2022/>

²² <https://dzs.gov.hr/vijesti/komunikacijska-kampanja-popisa-2021-proglasena-jednom-od-najboljih-kampanja-na-svijetu/1219>

²³ <https://www.stat.gov.mk/OblastOpsto.aspx?id=31>

употреба више различитих видова прикупљања података. Првобитно планирани Попис становништва 2021. године у Србији требало је да обухвати сва три вида прикупљања података, али се, имајући у виду резултате Пробног пописа 2019. године, од онлајн самопописивања одустало. Интересантно је да се у Хрватској, без обзира на још скромнији одзив у пробном попису, од самопописивања ипак није одустало, а што је дало веома добре резултате, нарочито међу урбаном популацијом. Законом о попису становништва, домаћинства и станова 2022. године осим непосредног пописивања на терену предвиђена је и употреба допунских административних извора у сврху праћења обухвата и побољшања квалитета података на које је пажња јавности први пут усмерена у тренутку када су саопштени прелиминарни резултати Пописа²⁴. У поменутом Саопштењу наведено је да је из административних извора импутирано 218.317 лица за које је недвосмислено утврђено да живе у Србији, а пописивачи их нису пронашли на терену и нису се одазвали на Попис телефонским путем након непосредног пописивања, у периоду од 8. до 17. новембра. Како је наведено у првој књизи Пописа, да би се проверили тзв. знакови живота, упаривани су подаци о одређеном лицу из више административних извора како би се са великом поузданошћу могло закључити да је дато лице у критичном моменту Пописа 2022. заиста живело у Републици Србији (RZS, 2023, стр. 7). Међутим, нејасно је по ком критеријуму је било могуће дефинитивно утврдити уобичајено становништво на нивоу насеља, с обзиром на то да је основ утврђивања „места живљења“ потпуно неформалан и прикупља се Пописом. Иако је основна сврха поступка импутације што потпунији обухват, чини се да би спуштање података на ниже територијалне јединице могло бити проблематично. Просторна дистрибуција становништва нарочито је значајна у области просторног планирања, те би евентуалне несагласности података са стањем на терену могле потпуно обесмислити демографску анализу и пројекције становништва на поднационалном нивоу (Vasić, 2020). Осим тога, имајући у виду извесну неажурност административних евиденција, али и ограничени број обележја која прикупљају (UNECE, 2021), поставља се питање употребљивости података о импутираним лицима којих је према коначним резултатима било 211.947. Није сасвим јасан начин на који је било могуће извршити територијалну дистрибуцију ових лица према месту живљења ако знамо да се у званичним евиденцијама увек налази податак о месту пребивалишта наведеном у личним документима. Осим тога, дистрибуција ових лица према домаћинству коме припадају практично је немогућа, чиме не само да се нарушава квалитет података о домаћинствима већ се ни најосновнији методи пројекције домаћинства не могу користити у предикцији овог дела демографског развитка (Vasić, 2017).

Иако су, према свим међународним препорукама, директно електронско прикупљање података и употреба комбинованих електронских извора примењени, готово да је изостао њихов ефекат у виду повећања обухвата, подизања квалитета података и брзине спровођења теренске акције, како је у публикацији „Извештај о резултатима УНСД анкете о пописима становништва и домаћинства око 2020. године“ („Report on the results of the UNSD survey on 2020 round population and housing

²⁴ <https://publikacije.stat.gov.rs/G2022/Html/G20221350.html>

censuses“) наглашено (UNSD, 2020). Као један од важних ефеката подизања квалитета пописа становништва, у међународним препорукама, наведена је изградња поверења јавности у националне статистичке системе (UNECE, 2015; UNSD, 2020). Иронично, поред проблема у спровођењу Пописа на терену, чини се да је импутирање непописаних лица додатно пољуљало поверење јавности у релевантност, употребљивост и објективност пописних података. Ипак, у поменутом извештају УНСД, чак 75% од 158 анкетираних земаља највећу забринутост изразило је управо у погледу примене нових технологија и задовољавајућег обухвата и квалитета података (UNSD, 2020). Иако још увек нису објављени резултати Постпописне анкете, индиректно се закључује да се импутирана лица могу сматрати бројем мање пописаних лица у земљи, односно 3,2% од укупног броја. Овакав број мање пописаних у односу на Попис из 2002. године, који је износио 144.911 (2,0%), и Попис из 2011. године када је износио 249.047 (3,5%) (RZS, 2004; 2013), указује на то да нема значајне разлике и да је врло вероватно да степен обухвата неће бити (не)прецизнији у односу на претходне пописе. Примена нових видова прикупљања података трајала је дуже и потенцијално није дала очекиване резултате у виду подизања нивоа обухвата и квалитета података, што је био случај у Румунији, где је попис трајао готово шест месеци са обухватом од свега 95,4%²⁵.

ЗАКЉУЧАК

Девети послератни попис становништва у Србији први пут је спроведен уз употребу дигиталних технологија у фази теренског прикупљања података, увео је новине у садржини пописних упитника и применио методолошке препоруке релевантних наднационалних организација. Међутим, чини се да контроверзе у јавности у вези са спровођењем Пописа, структуром питања и употребом података, никад нису биле веће. Специфично расположење јавности у периоду који је претходио Попису учинило је питање одзива становништва горућом темом у медијима. Сама фаза теренског прикупљања података, упркос техничким и методолошким унапређењима, обележена је проблемима у спровођењу, недовољном обученошћу пописивача, недостатком људства на терену, али и пробијањем законских рокова за завршетак Пописа. На крају, када је постало јасно да број непописаних лица може бити значајан, приступило се импутирању становника из административних извора. Имајући у виду ограничења административних извора и проблем њихове ажурности, упитно је да ли ће поменута импутација допринети побољшању квалитета и употребљивости пописних података, или једино постизању потпунијег обухвата. Чини се да су недовољна и неадекватна комуникација са јавношћу и незадовољавајућа обученост пописивача довеле до проблема у спровођењу теренског дела истраживања и приморале надлежне да прибегну импутацији непописаних лица доводећи у питање пуну употребљивост прикупљених података.

Криза пописа, као начина прикупљања података о становништву у 21. веку, у многим европским земљама довела је у питање одрживост и рентабилност конвенционалног

²⁵ <https://www.romania-insider.com/census-participation-ro-aug-2022>

приступа пописивању становништва, што је потврдио и најновији попис у Србији. Са друге стране, различита међународна саветовања у вези с пописом становништва препознала су кризу поверења у државне статистичке системе као један од већих изазова, и то не само у вези са пописом већ уопште. Очигледно је да је већа доступност личних података глобално учинила да их одређени делови становништва нерадо деле са другима (па и са пописивачима) доводећи у питање опстанак једне од најстаријих статистичких акција, а то је попис.

Petar D. Vasić¹
University of Belgrade,
Faculty of Geography,
Department of Demography
Belgrade (Serbia)

THE 2022 POPULATION CENSUS IN SERBIA: SOCIOPOLITICAL CONTEXT AND METHODOLOGICAL INNOVATIONS

(Translation *In Extenso*)

Abstract: Since the first modern census was conducted in Serbia in 1866, 20 censuses have been conducted to date. However, controversy regarding the field research, structure of questions and use of data has never been stronger. The sociopolitical context, in other European countries alike, that preceded the 2022 census was marked by low-key invitations from government representatives to participate in the Census, an inconspicuous campaign by the Statistical Office of the Republic of Serbia, conspiracy theories on disseminated social networks and calls for a boycott. On the other hand, despite methodological improvements, the census was marked by implementation problems, untrained enumerators, lack of manpower in the field, and the imputation from administrative sources of persons who did not participate in the Census. It seems that this time some of major causes of field research problems and, once again, methodological incompatibilities with previous censuses, were the inadequate communication with the public and insufficient training levels of enumerators.

Keywords: Serbia, 2022 Population Census, methodology

INTRODUCTION

Population censuses are the most complex and comprehensive exercises, which provide a periodical and an approximate picture of the size and composition of the population. The occasional headcount of the population living in a territory as an activity had been seen even before any modern census was conducted. Such activities, mainly performed for the purpose of strengthening the rule, levying taxes, or encompassing the size of military power, can be found as early as the ancient times, in Egypt, China, Rome, and Greece. The modern concept of conducting census was first seen in 1665 in Quebec and Nova Scotia,

---

¹ petar.vasic@gef.bg.ac.rs

while a nation-wide census was first conducted in Sweden in 1747, following by other, today developed countries (Radivojević, 2018).

Apart from periodic land registry and tax regulations (*defter*) enumerations during the Ottoman Empire, that were conducted in some parts of today's territory of Serbia, the first population census in the modern Serbian state was conducted in 1834. With this census, all tax and military service obligors were enumerated. Since this census until WWI, sixteen more censuses were conducted, approximately with a five-year frequency (Lakčević & Đorđević, 2015). The census conducted in October 1866 is considered the first modern census². With each subsequent census, new aspects were introduced, such as compiling and grouping data on a county and municipality level, determining precise frequency and critical time point of enumeration. Since the census of 1884, all subsequent censuses in Serbia were conducted in accordance with special regulations. After WWI, two more censuses were conducted, in 1921 and 1931, while the 1941 census was never conducted due to volatile political situation and the ensuing war. After WWII, in addition to a partial census of 1948, which was conducted for the purpose of promptly establishing human and material losses in the country, eight more censuses were conducted. Starting from 1961, censuses were conducted mainly with a ten-year frequency, as recommended by the United Nations Population Division, and are typically connected either to the beginning or the end of each calendar decade (Stanković, 2006). Unfortunately, Serbian authorities did not conduct the last three censuses (2002, 2011 and 2022) in the entire territory of the Republic of Serbia but only in Central Serbia and Vojvodina, since the Autonomous Province of Kosovo and Metohija has been international protectorate hence it is envisaged that a census in the Southern Autonomous Region³ will be conducted after the expiration of the UNMIK mandate (Penev, 2002).

The main purpose of this article is to present technical and methodological differences of the most recent Census, the 2022 one, compared to the previous two censuses that had been conducted in the 21st century. In addition to this, it will be important to present the socioeconomic atmosphere that went hand in hand with preparation for the census and its implementation in the field. The sociopolitical context that preceded the census was marked by low-key invitations of the representatives of state authorities to take part in the Census, an untimely and inconspicuous campaign of the Statistical Office of the Republic of Serbia (RZS), conspiracy theories disseminated on social networks and calls for a boycott. On the other hand, despite methodological improvements, the Census was marked by implementation problems, untrained enumerators and municipal instructors, lack of manpower in the field, failure to meet regulation-prescribed deadlines and utilisation of incomplete data from administrative sources. It appears that inadequate preparation of participants in the Census, primarily population and enumerators, resulted in multiple difficulty collecting data in the field, which in turn had to result in partial methodological incompatibility with the results of the previous census. Although the majority of post-war censuses of the population were also characterised by a certain level of methodological differences (Lakčević & Đorđević, 2015), this form of incompatibility with previous censuses

² <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/0-popisi//?r=2>

³ Nevertheless, the census was in the territory of the Autonomous Region of Kosovo and Metohija was conducted by the ASK (Kosovo Agency of Statistics) in 2011.

of population will undoubtedly stand for a shortcoming in terms of reviewing population dynamics and demographic projections for the purpose of all forms of planning (Vasić & Gligorijević, 2021; Ministry of Civil Engineering, Transport and Infrastructure of the Republic of Serbia, 2021). Since this is in all likelihood the last census that was conducted in Serbia on the entire population with the use of the traditional method, it is a pity that from the outset, it went with various shortcomings as a result of which the use value of its result could be questionable.

METHOD

The main method to be utilised for the purpose of analysing of the most recent Census will be the comparative method. Based on the comparative method, we will present the evolution of census methodology in Serbia during the 21st century. Following methodological changes and improvements made to preparation process, implementation, and publishing of results in the last three censuses, the period between 2002 and 2022 is a logical choice for this research. Additionally, since none of the three mentioned censuses was conducted in the territory of Kosovo and Metohija, there is also a full territorial comparability for the three critical points in time. Since the starting point for initiating census as an exercise of national importance are legal grounds, accordingly, comparisons will be made between related laws and regulations based on which each of the three censuses was conducted. For the purpose of monitoring methodological changes and improvements, we will use methodological materials used for the Census as well as press releases of the RZS and Census Ledgers. The purpose of this paper being also to present socio-political atmosphere among the population in the months leading do the Census, during and after it, we will also use advertising-propaganda materials of the RZS, releases made at press conferences and footages and special programmes broadcast by various media houses and web portals. All of the above should serve the purpose of presenting a comprehensive picture of the period of preparation and conducting the 2022 Census, as well as the picture of overall mood of the public, all of which marked the most significant statistical exercise in Serbia in the third decade of the 21st century.

CHRONOLOGY, PUBLIC ATTITUDE, AND LEGAL GROUNDS IN THE 2022 POPULATION CENSUS

As part of preparations for conducting the population census in 2020 cycle, a Trial Census of Population, Households and Dwellings was conducted in 2019 during the period between 1st and 30th April 2019, on a sample of 260 census circles (smallest territorial units) in 86 settlements and 51 municipalities/towns/cities. The main objective of the 2019 Trial Census was to test in a timely manner all methodological, organisational and IT solutions required for the conducting of the 2021 Census of Population, Households and Dwellings. During the 2019 Trial Census, methods of data gathering were tested, given the fact that the intention was to cease using, for the first time, paper-based questionnaires (enumeration lists and lists for households) in the field (pen-and-paper personal Interview-PAPI).

Self-enumeration via the computer, computer-assisted web interviewing (CAWI), was tested as well as on-site data gathering with the use of laptops - computer-assisted personal interviews (CAPI)⁴. Unfortunately, the idea of applying the CAWI approach was abandoned since the turnout was poor while major differences among various regions in terms of internet connection availability would have posed a significant problem.

In line with the recommendations provided by the UN long ago, regarding the frequency of conducting censuses, and given the fact that the previous census had been conducted in 2011, it was planned for the most recent census to be conducted in 2021, starting from the common critical time as at 31st March at 12 a.m. Nevertheless, the first postponement of the Census was announced on 16th October 2020, when the RZS rendered decision that due to a severe epidemiological situation caused by the COVID-19 pandemic, conducting the Census was postponed by six months, which technically meant that instead of conducting the Census in April it was to be conducted in October 2021. However, due to an unforeseen length of the pandemic, the Census is postponed once more, and the National Assembly of the Republic of Serbia on 7th April 2021 passes Law on Amendments to the Law on 2022 Census of Population, Households and Dwellings whereby on-site census conducting activities were postponed and defined to last between 1st and 31st October 2022⁵.

After vacancies were announced for the positions of instructors and IT assistants in July 2022, the RZS announced a public invitation for approximately 15,000 enumerators, who were to be hired for the purpose of conducting the 2022 Census of Population, Households and Dwellings in Serbia. By the expiry of the closing date, applications were submitted by approximately 40,000 candidates. Direct on-site participants in the Census process were instructors and enumerators, of whom 2,200 and 15,000, respectively, had been hired but training was attended by 20% more candidates, who were potential substitutes for any eventuality during on-site data gathering⁶.

Unlike all other censuses that had been conducted before, in which data had been gathered via paper-based questionnaires, in the 2022 Census portable computers (laptops) were used for the purpose of gathering data directly from the citizens, in door-to-door visits.⁷ The Census of Population, Households and Dwellings in the Republic of Serbia commenced on 1st October 2022 at 8 a.m. and was supposed to end on 31st October 2022 at 8 p.m. Nevertheless, due to difficulties encountered in the field, a portion of enumerators quitting in cities and larger towns and reassigning manpower from smaller settlements to cities and larger towns with a lack of enumerators, some days before the end of the month of October, it was clear that the deadline had to be extended. A similar situation occurred in the 2011 Census, when in larger towns the deadline was extended by additional five days, from 15 to 20. This time, however, in the 2022 Census the deadline was extended by seven days in 30 municipalities and cities. Nonetheless, despite the extension from 31 to 38 days, the turnout of citizens was deemed as being unsatisfactory, hence those citizens, who for whatever reason were not enumerated, were allowed to contact the no later than 17th November at 8 p.m. in order for over-the-phone enumeration to be arranged or for

⁴ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/2-opopisu-2021/?r=1>

⁵ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/news-events/odlaganje-popisa/>

⁶ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/news-events/20092022-konacnalistapoposivaci/>

⁷ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/news-events/20220719-konferencija/>

an on-call enumerators to make a field visit⁸. When the twice-extended deadline finally expired, as a final stage in the process there was a plan to conduct a Post-census survey during the period between 2nd and 11th December 2022. The survey was conducted on a random sample of approximately 20,000 households in 106 municipalities and 250 census circles, based on which quality control was carried out in terms of the quality of data, and the level of coverage (lack thereof) of census units was also assessed. According to statements made by RZS officials, preliminary Census results were supposed to be released within one month from the day of on-site data gathering being completed (by the end of November 2022), whereas final results were supposed to announced from April 2023 to June 2024. Still, as a result of twice-postponed completion of the Census (the length of which totalled 48 days) the first results of the Census were released on December the 21st.

In Serbia, the period before and the period during which the 2022 Census of Population was conducted, as was the case with many other European countries that conducted their censuses during the pandemic, were accompanied by a multitude of rumours and misinformation that circulated in the public. Inspired by the “flat-Earth” and “anti-vaxxer” paradigm and prompted by a much faster flow of information and misinformation via social media, some serious appeals to boycott the Census were announced. An illustration of the great extent of this is a major interest the media expressed regarding the causes for such developments. Regardless of numerous articles and television footages in which many demographers, statisticians, sociologists and other population experts tried hard to unravel the conspiracy theories regarding the Census and convince the public that it was just a matter of a routine statistical exercise which was being conducted for the umpteenth time in the country, it appeared that what was missing was a solid and official position of representatives of the state. Even when the representatives of state authorities made statements on this matter, they made them far too late. Many web portals cited misinformation regarding the 2022 Population Census, some of which stated that personal data would be abused by the European Union (EU) and the United Kingdom, which co-funded the Census, that the EU administration was only a click away from personal data, that it was all about the enumeration of property rather than population and that the goal of the Census was total control of the population, that the Census was in breach of the Constitution since it was not to be conducted in Kosovo and Metohija as well, etc.⁹ In their analyses of the Census, some newspapers and web portals noted that the RZS had carried out extensive

⁸ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/news-events/07112022zavrsavasepopis/#currentItemUrl>

⁹ <https://www.slobodnaevropa.org/a/proveravamo-dezinformacije-popis-srbija/32056364.html>
<https://www.blic.rs/vesti/beograd/pet-najvecih-dilema-u-vezi-sa-popisom-odgovaramo-sta-se-krije-iza-te-strasne-ankete-i/h72f02p>

<https://nova.rs/magazin/lifestyle/najludje-teorije-zavere-o-tome-zasto-nas-popisuju-proslede-gejtsu-pa-zabrane-da-susis-slaninu/>

<https://mondo.rs/Info/Drustvo/a1694137/Pitanje-o-WC-na-popisu-stanovnistva.html> <https://www.kurir.rs/vesti/drustvo/4019481/antipopisari-obmanuju-narod-nadrustvenim-mrezama>

<https://www.dnevno.rs/ufokusu/problematican-podatak-pazite-kako-na-popisu-odgovarate-na-ovo-pitanje/> https://luftika.rs/popis-2022-zloupotreba-podataka-q/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=popis-2022-zloupotreba-podataka-q

methodological and logistic preparations but that an all-encompassing and unequivocal campaign of the importance and role of this exercise missed out¹⁰. Nevertheless, the most heated debate arose relative to the sources of funding of the Census as well as growing mistrust in the operation of state institutions, which was the main reason for the appeals to boycott the Census¹¹. In these post pandemic times, when distrust in the state and science was apparently at a historic high, sufficient effort to narrow this gap between institutions and citizens has not been taken¹². Interestingly enough, since 10th April 2021, not a single state institution, other than the President of the Republic of Serbia and the RZS, or any executive authority (i.e., ministry) who were official participants in the 2022 Census, never made any media releases regarding the Census¹³.

Taking into account the fact that regulations constitute legal grounds for conducting the population census, we will now take note of the content of the Law on Census and differences, i.e., amendments made to this law in the past three census cycles. Since, in line with the recommended ten-year frequency for conducting the census, it was envisaged for the census to be conducted in 2021, the original version of the law entitled the Law on the 2021 Census of Population, Households and Dwellings was passed on 4th February 2020 (*Official Gazette of the RS* No. 9/2020). However, due to situation induced by the COVID-19 pandemic, it was necessary to postpone the Census, so amendments to the Law were passed at the National Assembly of the Republic of Serbia on 7th April 2021. The new title of this law is the Law on Amendments to the Law on 2022 Census of Population (*Official Gazette of the RS*, No. 35/2021). Relative amendments apply only to six articles of the Law (Articles 1, 3, 26, 28, 36, and 37), and with relation to the title of the document, critical time-point, the deadline for the completion of on-site data gathering, deadline for publishing the census ledgers, deadline for establishing census commissions, and timeframe during which it is not allowed to change names and boundaries of the territorial units.

Substantial basis for the law on the census in all three census cycles (around 2000, around 2010, and around 2020) is almost identical. The introductory articles stipulate preparation, organisation, and implementation of the Census, critical moment, and length of period for on-site data gathering, enumeration units and data to be gathered regarding population, households and dwellings. These are followed by the obligations of those persons that are to be enumerated, enumerators, instructors, and controllers, description of activities of the Statistical Office, local self-administrations and public institutions that take direct or indirect participation in the Census. Finally, the dynamics of publishing the results, financing of the census and fines in case of violation of the obligations defined by this law are defined.

¹⁰ <https://www.masina.rs/nevolje-sa-popisom-godine-2022/>
<https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-63478498>

¹¹ <https://balkans.aljazeera.net/opinions/2022/10/29/popis-stanovnistva-jos-jedna-zavjera-protiv-srba>
<https://www.021.rs/story/Info/Misljenja-i-intervjui/318123/Strah-od-popisivaca-na-kucnom-pragu-ili-kako-smo-potpuno-izgubili-poverenje-u-drzavu.html>

<http://www.Mojnovisad.com/vesti/dobro-jutro-novosadjani-da-li-se-bojite-popisivaca-id49743.html>
<https://www.masina.rs/povratak-popisanih-sta-nam-govore-preliminarni-rezultati-popisa-2022/>
<https://autonomija.info/podkast-direktno-kako-je-popis-postao-tema-laznih-vesti/>

¹² <https://n1info.rs/vesti/demograf-preliminarni-rezultati-popisa-stanovnistva-upitni/>

¹³ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/kliping/>

One of the issues that is expressly noted in the Law of 2011 and the Law of 2021, which nevertheless is not contained in the Law of 2001, is that the RZS is obligated to fully, accurately and in a timely manner inform citizens of the importance and goals of the Census as well as of the manner and time of conducting the Census. Still, this obligation is mentioned in the Methodological Instructions for the 2002 Population Census (Statistical Office of the Republic of Serbia, 2001). In addition to this, the 2021 law sets forth the possibility of using administrative sources for the purpose of preparing and organising the Census, monitoring of the coverage of Census units and the improvement to the quality of gathered data.

DATA GATHERING, CONTENT OF THE QUESTIONNAIRE AND METHODOLOGICAL CHANGES

As officially announced, the 2022 Population Census should be the last census in Serbia that was conducted in a conventional manner. The 2002 and 2011 census data were gathered in personal interviews conducted by enumerators in the field, with the use of the pen-and-paper personal interview method (PAPI). The 2022 Population Census was conducted in the same manner, with the one difference that this time paper-based questionnaires were replaced by electronic ones, with the use of laptops (CAPI).

All three censuses since the beginning of the 21st century have included citizens of the Republic of Serbia with residence or permanent residence in the Republic of Serbia, regardless of whether at the time census taking place they were present at their place of residence or were temporarily residing in someplace else in the Republic of Serbia or abroad; foreign nationals with permanent residence, foreigners to whom temporary residence in the Republic of Serbia has been granted and other persons who at the time of conducting the Census have resided in the territory of the Republic of Serbia for minimum one year, or such persons who have expressed intention to reside in Serbia not less than 12 months¹⁴; households; dwellings and other household occupied spaces. Additionally, in the 2011 and 2022 censuses, primary homeless persons (in shelters and hospices) were also enumerated.

Essentially, questionnaires that were used for persons in all three censuses, no matter the major change in the number of questions, contain minor differences and their content can be categorised in several groups. The first group is personal information (first name and surname, sex, unique citizen identification number, date and place of birth¹⁵, permanent place of residence, residency status), migrations (relocation, time and reason of relocation, data on the internally displaced persons, country and periods spent outside Serbia, etc.), marital status and fertility (domestic partnership, number and date of birth of biological children), ethnic characteristics (nationality, mother tongue, religious denomination), educational features (formal education, education in progress, literacy, computer literacy, etc.), economic activity (activity, employment, profession and working position, work place

---

¹⁴ The 2022 Census included the internally displaced persons and refugees from former Yugoslav republics (figures relative to them are not shown as part of regular population), while the intended length of residence was not a census criterion, rather it was just the length of past residence in Serbia.

¹⁵ Also, the mother's place of permanent residence at the time the person was born.

and type of activity of the company), means of transportation (commuting), functionality and social integration (daily activities, psychophysical capacities) (Statistical Office of the Republic of Serbia [RZS], 2022). In the 2002 Population Census, the Census Questionnaire contained 24 questions, in the 2011 one there were 44 questions, while in the 2022 Census it comprised 32 questions. These three censuses are different as regards the field of the content of the Census Questionnaire is that after 2002, the questions related to the sector of activity (public, profit, non-profit, domestic), and the number of working hours were removed. In addition, after 2011, questions relative to the livelihood and utilisation of medical and orthopaedic aids were removed. On the other hand, starting from 2011 some questions were introduced, these being relative to the births of biological children, common-law marriages and computer literacy, while in 2022 questions were asked regarding the length of time away from Serbia, as well as questions regarding fertility, which men were asked for the first time. Overall, every change in terms of the content of the Census Questionnaire brought some improvements in the analysis of output results of the Census, as well as quality and diversity of demographic indicators, which can be calculated based on available data.

The content of the Households and Dwellings Questionnaire has remained unchanged for almost 20 years, with major information that is collected via this form being identification information, address information, information on the building, data on the dwelling, data on the household and a list of household members (RZS, 2022). In fact, the only major addition is the question that regards the manner of heating the apartment that was introduced since the 2011 Census. In the 2022 Census. The Households Questionnaire comprised 27 questions (without questions relative to agriculture), in the 2011 Census there were 19 questions, while the 2002 Households Questionnaire contained mere 15 questions. The number of questions that regarded agriculture successively reduced, so in 2002 there were 16 such questions, in 2011 six and in the 2022 Census, there were only four agriculture-related questions.

The most important methodological change that the 2002 Population Census brought compared to previous censuses was regarding the concept of permanent (total) population, which included Serbian nationals in the country and abroad (for less than a year), foreign nationals and persons without citizenship, who have resided in Serbia for not less than a year, as well as refugees with residence in Serbia (Penev, 2002), so in this context, this was the first census that did not include the majority of Serbian nationals temporarily residing abroad. For the purpose of determining the total number of population in an area, the concept of “common population” was used for the first time in the 2011 Census. According to this concept, a person is considered resident in a place where he/she spends most of his/her time (daytime/night-time rest), regardless of whether such a place of residence is formally registered or not, if he/she has lived in such a place not less than one year prior to the critical moment of the census, as well as such persons who have lived in such a place less than 12 months, however with the intention to reside there minimum 12 months (RZS, 2012). The same concept was applied in the 2022 Population Census, which is in accordance with international recommendations¹⁶ (Table 1) (RZS, 2023). Additionally, homeless persons

---

¹⁶ Recommended for population censuses by the Conference of European Statisticians around 2020. (UNECE, 2015).

and other persons without a permanent or temporary address were included in the total population in a place where they happened to be at the time the Census was conducted.

Besides the common manner of on-site data gathering and given a high presumed level of non-coverage,¹⁷ pursuant to Article 22 of the Law on 2022 Census of Population, Households and Dwellings, additional administrative sources were also used¹⁸. Nevertheless, although paragraph 1 of this Article notes that the RZS shall have the right to access administrative sources for the purpose of preparing and organising the Census, as well as monitoring the coverage of census units, with paragraph 2 of the same article noting the right to take the missing data, it remains vague whether there is the right to gather the missing information that is relative only to enumerated persons, or also the missing persons? Furthermore, the impression is that monitoring the coverage of census units mentioned in paragraph 1 of this Article does not entail adding census units from administrative sources, thus “enhancing” the coverage, but that the purpose was only to monitor the on-site statistical exercise. It is up to legal science experts to render the final assessment of the compliance of census practices with regulatory solutions as legal grounds for conducting the Census of Population, Households and Dwellings in 2022.

DISCUSSION

The most recent Census of the Republic of Serbia is part of the census cycle of around 2020, which represents the seventh round of censuses based on a ten-year frequency, as recommended by the UN (UNECE, 2015). During this round, the majority of European countries conducted the census, including countries in our region. However, as many as 15 European countries postponed the date of commencement of conducting the population census, due to various reason, but primarily for reasons related to COVID-19 infections (UNECE, 2021). Apart from Serbia, some of the countries in the region that have conducted census until now are the following: Croatia, Hungary, Bulgaria, Romania, and North Macedonia. On the other hand, the census was postponed in Montenegro and Albania, whereas in Bosnia and Herzegovina, for reasons of a prolonged political crisis, preparations for the census are still not underway.

Although international recommendations that are relative to communication with the public have been recognised as one of the biggest challenges in this round of the population censuses, the campaign carried out for the Population Census in Serbia by the Blumen group d.o.o., was relatively low-key and ill-timed. For example, during a period preceding the census there was a strong campaign in Scotland, which highlighted the importance of turnout for the census. The campaign rallied traditional media, NGOs, scientific institutes,

---

¹⁷ Results of the Post-Census survey have not been released yet.

¹⁸ Administrative registers and records that were used: Central Population Register, Central Registry of Compulsory Social Insurance, records of the National Employment Service, Unified Information System of Education, records of the Pension and Disability Insurance Fund, records of the Ministry of Labour, Employment, Veteran and Social Affairs, records of the Ministry of Family Welfare and Demography regarding beneficiaries of various types of social welfare, records of the National Health Insurance Fund regarding the holders of the health card.

as well as a digital campaign on social media¹⁹. Moreover, Croatia, having recognised the importance of rallying the public, carried out a communication campaign for the 2021 Population Census campaign, which was voted one of the best campaigns worldwide²⁰.

The countries in which census was conducted during 2021 were Croatia, North Macedonia, and Bulgaria, whereas during 2022 census was conducted in Hungary, Romania, and Serbia. Data gathering in Croatia was performed online by self-enumeration and in personal communication via the CAPI method (NN 34/21), in North Macedonia the CAPI model was applied with an addition of data obtained from administrative sources²¹, and in Bulgaria, Romania and Hungary the census was conducted via self-enumeration, in person via the CAPI method and an addition of data from administrative sources (Institutul Național de Statistică, 2022, SG, No. 20/8.03.2019). All of the mentioned countries applied the common population concept.

The most significant newly introduced aspect of the Population Census in Serbia and other mentioned countries was complete abandoning the concept of pen-and-paper enumeration and a combined use of multiple various types of data gathering. The originally planned 2021 Population Census in Serbia was supposed to include all three types of data gathering, but given the results of the 2019 Trial Census, the idea of online enumeration was abandoned. An interesting fact is that in Croatia, despite an even lower turnout in the Trial Census, they did not give up the idea of self-enumeration, which yielded very good results, especially among the urban population. In line with the Law on the 2022 Census of Population, Households and Dwellings, in addition to on-site enumeration, it is also envisaged to use additional administrative sources, for the purpose of monitoring the coverage and improving the quality of data. The public first became aware of this, once preliminary results of the Census were announced²². It is noted in the relative press release that 218,317 were imputed from administrative sources, being unequivocally determined as resident in Serbia, with enumerators failing to reach them in the field or them not participating in census conducted over the phone after in-person enumeration, in the period 8th-17th November. As noted in the first volume of the Census Ledger, in order to verify the so-called “signs of life”, data on a certain person were matched from various administrative sources so as to be able to conclude, with high level of reliability, that the person in question at the critical time of the Census really resided in the Republic of Serbia (RZS, 2023, p. 7). Nonetheless, it is not clear what the criterion was that made it possible to establish the common population on a settlement level, given the fact that the basis for determining the “place of living” is entirely informal and is to be gathered in the Census itself. Although the purpose of the process of imputation is to ensure the most comprehensive coverage possible, it appears that classification of data down to lower territorial units could be problematic. Spatial distribution of population is especially important in the field of spatial planning, so potential discrepancies between data on the actual situation in the field could render demographic analysis and population projections on a sub-national level completely

¹⁹ <https://www.masina.rs/nevolje-sa-popisom-godine-2022/>

²⁰ <https://dzs.gov.hr/vijesti/komunikacijska-kampanja-popisa-2021-proglasena-jednom-od-na-jboljih-kampanja-na-svijetu/1219>

²¹ <https://www.stat.gov.mk/OblastOpsto.aspx?id=31>

²² <https://publikacije.stat.gov.rs/G2022/Html/G20221350.html>

purposeless (Vasić, 2020). Apart from this, bearing in mind that administrative records are not up to date to an extent but also a limited number of features that are gathered (UNECE, 2021), it is reasonable to raise the question of the usability of data on imputed persons, of whom, according to final results, there were 211,947. The manner in which it was possible to perform territorial distribution of such persons based on their place of residence is not entirely clear if we know that official records always contain information about the place of residence shown in identification documents. In addition to this, the distribution of such persons based on the household they belong to is practically impossible, which not only compromises the quality of data on households but also does not allow to use the most basic methods for the projection of households for predictions of this segment of demographic development (Vasić, 2017).

Although, in line with all international recommendations, direct electronic data gathering and the use of combined electronic sources have been applied, the effects of these are almost unnoticeable in terms of an increased coverage, improved quality of data and the expediency of carrying out on-site activities, as noted in the publication entitled *Report on the results of the UNSD survey on 2020 round population and housing censuses* (UNSD, 2020). One of significant effects of enhancing the quality of the population census, as mentioned in international recommendations, is building trust of the public in national statistical systems (UNECE, 2015; UNSD, 2020). However, the irony of it is that, in addition to various problems in on-site conducting of the Census, apparently that imputing unenumerated persons additionally diminished trust of the public in terms of relevance, usability, and objectivity of census data. Still, in the already mentioned UNSD report, as many as 75% of 158 countries that participated in the survey the strongest concerns expressed are those that are relative to the application of new technologies and satisfactory coverage levels, as well the quality of data (UNSD, 2020). Although the results of the Post Census Survey have not been released yet, an indirect conclusion may be that imputed persons can be considered the number of fewer less enumerated persons in the country, i.e., 3.2% of the total number. Such a number of fewer enumerated persons compared to the 2002 Census, which was 144,911 (2.0%) and the 2011 Census, when the number of such persons was 249,047 (3.5%) (RZS, 2004; 2013), indicates that there is no substantial difference and that it is very likely that the level of coverage will not be more (im)precise compared to the earlier censuses. The application of new types of data gathering lasted longer and potentially did not yield expected results in the form of a higher level of coverage and quality of data, which was the case in Romania, where the census lasted almost six months, with the coverage rate of just 95.4%²³.

CONCLUSION

The ninth post-WWII census of the population in Serbia was for the first time conducted with the use of digital technologies in the on-site data gathering phase. It also introduced new content in the Census Questionnaires, together with methodological recommendations of relevant international organisations. Nonetheless, it appears that public

---

²³ <https://www.romania-insider.com/census-participation-ro-aug-2022>

controversy regarding the way of conducting the Census, structure of the questions and use of data had never been stronger. A particular mood of the public during the period preceding the Census made the matter of population turnout a hot issue in the media. The very stage of on-site data gathering, despite technical and methodological improvements, was marked by various implementation problems, insufficient training levels of enumerators, lack of manpower in the field, but also failure to meet regulation-defined deadlines for the completion of the Census. Finally, when it became clear that the number of unenumerated persons could be significant, the exercise of imputing citizens from administrative sources commenced. Keeping in mind the limitations of administrative sources and the issue of their up-to-datedness, it is questionable whether the mentioned imputation will contribute to improving the quality and usability of census data and whether it will contribute only to a more extensive coverage. It seems that insufficient and inadequate communication with the public and unsatisfactory levels of training of enumerators led to various problems with the implementation of the on-site segment of research, which consequently forced the authorities to resort to the imputation of unenumerated persons, thus bringing into the question full usability of gathered data.

A crisis of the census as a manner of gathering data on population in the 21st century has raised doubts in many European countries regarding sustainability and profitability of the conventional population enumerating, which the most recent census in Serbia also confirmed. On the other hand, various international conferences dealing with the issue of population census have recognised this crisis of trust in official statistical systems as one of the biggest challenges, not only in terms of the census, but generally speaking as well. Obviously, a wider availability of personal information has globally made certain segments of populations reluctant to share them with others (enumerators included), which raises issues of whether one of the oldest statistical exercises, the census, will survive at all.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Državen Vestnik (2019). 2021 Population Census and Housing Census in the Republic of Bulgaria Act, SG No. 20/8.03.2019. Sofija. [In Bulgarian]
- Federal Statistical Office (2001). Methodological instructions for the 2002 Population Census. Beograd. [In Serbian]
- Institutul Național de Statistică (2022). Press release – First provisional data for the Population and Housing Census, 2021 round, București. Available at: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/en/news/hcso-publishes-the-first-results-of-the-2022-census>. [In Romanian]
- Lakčević, S., Đorđević, Lj. (2015). General and methodological information about Census 2011. In: V. Nikitović, (ed.) *Population of Serbia at the beginning of the 21st century* (10–41). Beograd: Republički zavod za statistiku Srbije. [In Serbian]
- Law on the Census of Population, Households and Dwellings in 2021 (2020), *Official Gazette of the Republic of Serbia* No. 9/2020. [In Serbian]
- Law on the Census of Population, Households and Dwellings in 2022 (2021), *Official Gazette of the Republic of Serbia* No. 35/2021. [In Serbian]

- Ministry of Construction, Transport and Infrastructure of the Republic of Serbia (2021). Spatial plan of the Republic of Serbia from 2021 to 2035, Thematic study 3: Population, settlements and social development. Radna verzija. Beograd. Available at: <https://www.mgsi.gov.rs/sites/default/files/PPRS%20Nacrt.pdf>. [In Serbian]
- Narodne novine (2021). Law on the Census of Population, Households and Dwellings in 2021 in Republic of Croatia, No. 34/21. Zagreb. [In Croatian]
- Penev, G. (2002). Census on population, households, and dwellings in 2002 – first results. *Demografski pregled* 10/2002. [In Serbian]
- Radiojević, B. (2018). *Demographic analysis*. Beograd: Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. [In Serbian]
- Statistical Office of the Republic of Serbia (RZS, 2004). *Analysis of the results of Census coverage control in 2002 in the Republic of Serbia*. Beograd. [In Serbian]
- Statistical Office of the Republic of Serbia (RZS, 2012). *Census of Population, Households and Dwellings 2011 – Ethnicity*, book 1. Beograd. [In Serbian]
- Statistical Office of the Republic of Serbia (RZS, 2013). *Census of Population, Households and Dwellings 2011 – Results of Census coverage control*. Beograd. [In Serbian]
- Statistical Office of the Republic of Serbia (RZS, 2022). *Census of Population, Households and Dwellings 2022 – Methodological instruction*. Beograd. [In Serbian]
- Statistical Office of the Republic of Serbia (RZS, 2023). *Census of Population, Households and Dwellings 2022 – Ethnicity*, book 1. Beograd. [In Serbian]
- Stanković, V. (2006). General and methodological notes about Census. In: G. Penev (ed.), *Population and households in Serbia according to 2002 Census (7–29)*. Beograd: Republički zavod za statistiku Srbije; Institut društvenih nauka – Centar za demografska istraživanja; Društvo demografa Srbije. [In Serbian]
- UNECE (2015). *Conference of European Statisticians Recommendations for the 2020 Censuses of Population and Housing*. New York: United Nations Economic Commission for Europe.
- UNECE (2021). *Conducting the 2020 round of population and housing censuses during the COVID pandemic*. Geneva: United Nations Economic Commission for Europe.
- UNSD (2020). *Report on the results of the UNSD survey on 2020 round population and housing censuses*. New York: United Nations Statistics Division.
- Vasić, P. & Gligorijević, V. (2021). Demographic analysis in spatial plans at the national level – Experiences and recommendations. In: *Proceedings from the conference Planning and Normative Protection of Space and Environment*. Vršac. [In Serbian]
- Vasić, P. (2017). Household Projections by Headship Rates Method: The Case of Serbia, *Stanovništvo*, br. 55, vol. 2, 69–89. <https://doi.org/10.2298/STNV1702069V> [In Serbian].
- Vasić, P. (2020). The relevance of demographic projections in the spatial plans of local self-government units: Example of the spatial plan of the municipality of Ub. In: *Local self-government in planning and arrangement of space and settlements – collection of papers*. Beograd. [In Serbian]

ЕЛЕКТРОНСКИ И ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ / DIGITAL AND INTERNET SOURCES

- <http://www.Mojnovisad.com/vesti/dobro-jutro-novosadjani-da-li-se-bojite-popisiva-ca-id49743.html>
- <https://autonomija.info/podkast-direktno-kako-je-popis-postao-tema-laznih-vesti/>
- <https://balkans.aljazeera.net/opinions/2022/10/29/popis-stanovnistva-jos-jedna-zav-jera-protiv-srba>
- <https://dzs.gov.hr/vijesti/komunikacijska-kampanja-popisa-2021-proglasena-jednom-od-najboljih-kampanja-na-svijetu/1219>
- https://luftika.rs/popis-2022-zloupotreba-podataka-q/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=popis-2022-zloupotreba-podataka-q
- <https://mondo.rs/Info/Drustvo/a1694137/Pitanje-o-WC-na-popisu-stanovnistva.html>
- <https://n1info.rs/vesti/demograf-preliminarni-rezultati-popisa-stanovnistva-upitni/>
- <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/en/news/hcso-publishes-the-first-results-of-the-2022-census>
- <https://nova.rs/magazin/lifestyle/najludje-teorije-zavere-o-tome-zasto-nas-popisuju-pros-lede-gejtsu-pa-zabrane-da-susis-slaninu/>
- <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/0-popisi/?r=2>
- <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/kliping/>
- <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/news-events/20220719-konferencija/>
- <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-cyrl/5-vestisaopstenja/news-events/07112022zavrsavase-popis/#currentItemId>
- <https://publikacije.stat.gov.rs/G2022/Html/G20221350.html>
- <https://www.021.rs/story/Info/Misljenja-i-intervjui/318123/Strah-od-popisiva-na-kucnom-pragu-ili-kako-smo-potpuno-izgubili-poverenje-u-drzavu.html>
- <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-63478498>
- <https://www.blic.rs/vesti/beograd/pet-najvecih-dilema-u-vezi-sa-popisom-odgovaramo-sta-se-krije-iza-te-strasne-ankete-i/h72f02p>
- <https://www.dnevno.rs/ufokusu/problematican-podatak-pazite-kako-na-popisu-odgovarate-na-ovo-pitanje/>
- <https://www.kurir.rs/vesti/drustvo/4019481/antipopisari-obmanjuju-narodnadrustvenim-mrezama>
- <https://www.masina.rs/nevolje-sa-popisom-godine-2022/>
- <https://www.masina.rs/povratak-popisanih-sta-nam-govore-preliminarni-rezultati-popisa-2022/>
- <https://www.romania-insider.com/census-participation-ro-aug-2022>
- <https://www.slobodnaevropa.org/a/proveravamo-dezinformacije-popis-srbija/32056364.html>
- <https://www.stat.gov.mk/OblastOpsto.aspx?id=31>

APPENDIX / ПРИЛОГ

Табела 1. Категорије лица сврстане у укупно становништво у пописима у 21. веку / Table 1. Categories of persons included in the total population in censuses in the 21st century

Попис/Census	Стално становништво / Permanent population
2002	Становништво у земљи, страни држављани на раду/боравку у Србији дуже од 1 године и грађани Србије на раду/боравку у иностранству краће од 1 године / Population in the country, foreign citizens working/staying in Serbia for more than 1 year and Serbian citizens working/staying abroad for less than 1 year
2011	Становништво у земљи, избеглице из бивших СФРЈ република, интерно расељена лица и страни држављани на раду или боравку у Србији дуже од 1 године или имају намеру да остану барем 12 месеци / Residents of the country, refugees from former SFRY republics, internally displaced persons and foreign nationals working or staying in Serbia for more than 1 year or intending to stay for at least 12 months
2022	Становништво у земљи, избеглице из бивших СФРЈ република, интерно расељена лица и страни држављани на раду или боравку у Србији дуже од 1 године или имају намеру да остану барем 12 месеци / Residents of the country, refugees from former SFRY republics, internally displaced persons and foreign nationals working or staying in Serbia for more than 1 year or intending to stay for at least 12 months

← НАЗАД

← BACK